

Nr 182.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 om viss panträtt i spannmål; given Stockholms slott den 26 februari 1926.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 om viss panträtt i spannmål.

Under Hans Maj:ts
Min allernädigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Torsten Nothin.

Förslag

till

Lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål.

Häri genom förordnas, att 1, 4, 5, 9, 12, 17 och 18 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål skola, 1, 4, 5, 9 och 18 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I — — — räkning.

Med spannmål förstås i denna lag råg, vete, korn, havre, ärtor, bönor och vicker.

Panträtten kan upplätas i tröskad eller otröskad spannmål.

4 §.

Panträtten — — — styrkt.

I upplåtelsen skall angivas:

1) storleken och slaget av det parti spannmål, panträtten skall avse, varvid, om spannmålen är otröskad, detta skall anmärkas samt partiets storlek angivas efter den myckenhet spannmål, detsamma beräknas innehålla;

2) vederbörlig benämning å den fastighet, varå spannmålspartiet förvaras;

3) förvaringsrum eller annan plats, där spannmålspartiet finnes upplagt med angivande tillika, därest annan spannmål upplagts eller kan uppläggas i samma förvaringsrum, av den plats i rummet, där det ifrågavarande partiet finnes upplagt.

5 §.

Med — — — underavdelning.

Angående besiktningen skall, med angivande av dagen för densamma, å upplåtelsehandlingen tecknas intyg, vari vitsordas:

att ett spannmålsparti av det slag och minst den storlek, som i upplåtelsehandlingen uppgivits, finnes upplagt på i handlingen angiven plats å ifrågavarande fastighet och, därest sådant enligt 3 § erfordras, blivit på sätt där stadgas avskilt, samt

att, såvitt besiktningsmännen kunnat utröna, vad i 2 § är stadgat blivit iakttaget och spannmålspartiet icke är föremål för tidigare upplåten panträtt.

Är spannmålen otröskad, skall detta angivas i det å upplåtelsehandlingen tecknade intyget.

9 §.

Då — — — verkställdes.

Om pantförskrivningen avsett otröskad spannmål, skall, så länge det pantförskrivna partiet är otröskat, panträtten omfatta jämväl halmen; dock skall denna omständighet, därest det pantförskrivna partiet utgöres av otröskad stråsäd och denna skördats å en på arrende innehavd fastighet, icke föranleda, att den otröskade stråsäden må, även om panthavaren kommit i besittning därav, från fastigheten bortföras i andra fall än där sådant må ske enligt 2 kap. 19 § i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom. Sedan tröskning verkställts, skall panträtten endast omfatta den vid tröskningen utvunna spannmålen.

12 §.

Den pantförskrivna spannmålen må icke, förrän skulden betalts eller panträtten eljest upphört, utan panthavarens medgivande bortföras eller utlämnas från den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten eller inom denna förflyttas från den upplagsplats, som i samma handling angivits. Vad sålunda stadgas skall dock icke utgöra hinder för uttagande av prov å spannmålen eller för tillräckligt rubbande av spannmålen i och för densammas behöriga värd, ej heller för tröskning av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, under förutsättning att panthavaren i god tid före tröskningens företagande bevisligen underrättats därom och tröskningen verkställs å den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten.

Om innehavaren av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten, åligger det honom i samband därmed dels att, därest sådant enligt 3 § erfordras, tillse, att spannmålen varder på sätt där stadgas avskild, dels ock att till såväl registerföraren som panthavaren omedelbart lämna meddelande om uppläggningsen, innehållande uppgift om dagen därför, det upplagda partiets storlek och upplagsplatsen. I fråga om förflyttning av spannmålen från upplagsplats, varom nu sagts, skall vad i första stycket stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Där panthavaren lämnar sådant medgivande, som ovan sagts, vare han pliktig att å upplåtelsehandlingen därom göra anteckning, vid äventyr att underlåtenhet härutinnan medför skyldighet för honom att ansvara för den skada, som därigenom kan uppkomma för den, som i god tro förvärvat den på handlingen grundade rätt.

17 §.

Sedan panthavaren, enligt 15 § eller med stöd av ett utav överexekutor enligt 16 § meddelat slutligt förordnande, av utmätningsmannen blivit försatt i besittning av det pantförskrivna spannmålspartiet, äger panthavaren, oberoende av överenskommen förfallotid, att i den ordning, som i lag stadgas

eller mellan parterna med laga verkan avtalats, ur partiet förskaffa sig betalning för sin fordran till kapital och ränta ävensom för samtliga med besittningens erhållande och fordringens utfående förenade kostnader.

Är det spannmålsparti, som panthavaren erhållit i sin besittning, otröskat, äger han föranstalta om tröskning av detsamma samt ur den därvid utvunna spannmålen förskaffa sig betalning, såsom i första stycket sägs, såväl för däri omförmälda fordran och kostnader som ock för de med tröskningen förenade kostnaderna.

I övrigt skall, sedan panthavaren erhållit spannmålspartiet i sin besittning, vad med avseende å handfången pant i allmänhet gäller äga tillämpning.

18 §.

Den — — — upplåtits.

Om innehavaren av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten utan att iakttaga vad honom enligt 12 § andra stycket åligger eller lämnar medvetet oriktig uppgift i sådant meddelande till registerföraren eller panthavaren, som där sägs, straffes han med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 29 januari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Nothin:

»Genom lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål, vilken lag trädde i kraft den 15 augusti samma år, infördes en särskild form för spannmålsbeläning, i det att enligt nämnda lag panträtt kan upplåtas i spannmål, utan att densamma överlämnas till panthavaren eller annan för dennes räkning. Panträtten kan emellertid enligt bestämmelse i lagen endast upplåtas i spannmål som befinner sig i tröskat skick.

Då inom närmast intresserade kretsar den uppfattning gjorts gällande, att för befordrande av lagens syfte det skulle vara av stor betydelse, om panträtt kunde upplåtas även i otröskad spannmål, har jag ansett en utredning böra komma till stånd rörande eventuell lagstiftningsåtgärd för detta ändamål; och har Kungl. Maj:t den 9 januari 1925, på min hemställan, förordnat revisionssekreteraren Gunnar Bendz att verkställa ifrågasvarande utredning.

I anledning härav har Bendz den 18 november 1925 avgivit en utredning i ämnet, vilken utmynnar i ett förslag till ändringar i förenämnda lag, varigenom panträtt enligt reglerna i lagen skulle kunna upplåtas jämväl i otröskad spannmål. Utredningen jämte det därvid fogade lagförslaget torde få i avskrift biläggas protokollet (*bil. B.*).

Över denna utredning med förslag hava yttranden avgivits av lantbruksstyrelsen, efter hörande av förvaltningsutskotten i samtliga hushållningssällskap med undantag av de fyra nordligaste länens, samt av Sveriges allmänna lantbrukssällskap och styrelserna för svenska bankföreningen och svenska sparbanksföreningen.

Samtliga i ärendet hörda *hushållningssällskaps förvaltningsutskott* hava tillstyrkt den föreslagna utvidgningen av ifrågasvarande lag. Därvid hava flera, såsom de i *Uppsala, Stockholms, Östergötlands, Kronobergs, Malmöhus* och *Skaraborgs län*, framhållit, att den föreslagna lagändringen väsent-

*Revisionssekreterare
Bendz: utredning.*

*Hushållningssällskapens
förvaltningsutskott.*

ligt skulle öka lagens praktiska användbarhet, enär därigenom större möjlighet till kredit vid lämplig tidpunkt skulle beredas jordbrukarna. Andra hushållningssällskaps förvaltningsutskott, såsom de i *Jönköpings* och *Blekinge län*, hava, oaktat de tillstyrkt den föreslagna lagändringen, uttalat tvivelsmål om att den skulle komma att medföra ökat utnyttjande av de lånemöjligheter, lagen avser att bereda, varvid särskilt hänvisats till det förhållandet att en pant, som fortfarande befinner sig i låntagarens besittning, av långgivaren måste betraktas som mindervärdig, och att belåningsproceduren enligt sakens natur måste bliva omständlig och dyrbar.

Några förvaltningsutskott hava framhållit, att vissa svårigheter möta mot att på tillförlitligt sätt kunna uppskatta storleken av ett parti otröskad spannmål.

Det uppgjorda lagförslaget innehåller för vissa paragrafer två olika alternativ, av vilka alternativ I, i anslutning till lagens regler om panträttens instiftande, innebär, att, om spannmålen efter verkställd tröskning åter skall uppläggas å fastigheten, en ny besiktning — låt vara under något enklare former — skall hållas, under det att alternativ II icke uppställer fordran på en dylik andra besiktning. Enligt alternativ II hava även alla i lagen upptagna bestämmelser om anslag till utmärkande av pantsättningen uteslutits ur lagen.

Kalmar läns södra, Gotlands läns och *Blekinge läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott* hava uttalat sig för alternativ I under framhållande av att detta, såsom innebärande större säkerhet för långgivaren, vore ägnat att göra honom mera benägen för ifrågavarande kreditform. Samtliga övriga hörda förvaltningsutskott med undantag av två, som ej uttalat sig i frågan, hava bestämt förordat alternativ II, varvid särskilt framhållits önskvärdheten av att ej öka de erforderliga formaliteterna och därigenom motverka lagändringens syfte, samt att de nu gällande bestämmelserna om anslag visat sig hinderliga för lagens användning och därför borde utgå. *Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott*, som förordat alternativ II, har emellertid föreslagit, att, om långgivaren befarade, att låntagaren skulle handla oredligt till långgivarens förfång, han borde hava rätt att å förvaringsplatsen uppsätta intyg om pantförskrivningen.

Uppsala läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har, i syfte att bereda ökad verksamhet åt bestämmelserna om belåning av otröskad spannmål, föreslagit, att redan i panträttsupplåtelsen skulle angivas förvaringsrum eller annan plats, där efter eventuell tröskning den uttröskade spannmålen skulle uppläggas, samt att avvikelse härifrån, vid bötesansvar, icke finge ske utan panthavarens samtycke.

Förvaltningsutskottet i Östergötlands läns hushållningssällskap har ifrågasatt, huruvida icke, för det fall att gäldenären-ägaren vore arrendator till den fastighet, varå spannmålen skördats, den föreslagna tilläggsbestämmelsen till 9 § kunde tänkas pålägga honom skyldigheter, som näppeligen kunde sägas bliva förenliga med de förbindelser, som han iklätt sig i fråga om rättigheten att disponera å fastigheten skördat stråfoder. Utskottet har därför ansett önskvärt, att ett förtydligande i detta hänseende genomfördes, så att en brukare, som förbundit sig att icke från fastigheten bortföra stråfoder, ej måtte i fråga om pantförskrivningen ställas inför villkor, som strede mot förut ingångna åtaganden. Även i fråga om det till 17 §

föreslagna tilläggsstadgandet syntes ett förtydligande i samma riktning påkallat.

Förvaltningsutskottet i Kristianstads läns hushållningssällskap har föreslagit, att, om efter verkställd tröskning den uttröskade spannmålen fortfarande skulle stanna i pantgivarens vård, i första hand för långivaren såsom pant borde uppläggas i pantförskrivningen angiven kvantitet spannmål av i kvalitativt hänseende normal handelsvara med rätt för låntagaren att fränskilja och fritt disponera vad som vid tröskningen eventuellt kunde erhållas utöver denna kvantitet, men med skyldighet för honom å andra sidan, att, om den vid tröskningen erhållna kvantiteten spannmål av normal kvalitet bleve mindre än den vid pantförskrivningen angivna kvantiteten, låta panträtten kvarstå jämväl i den spannmål, som kunde betecknas som sekunda, och därutöver i den kvantitet halm, som erfordrades för att utgöra pant för den erhållna krediten.

Jönköpings läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott har föreslagit, att minimigränsen för det i 18 § sista stycket alternativ II stadgade bötesansvaret måtte avsevärt höjas. Även *förvaltningsutskottet i Värmlands läns hushållningssällskap* har uttalat, att särskilt straffbestämmelserna för oriktiga uppgifter och för i övrigt svikligt förfarande under den tid, spannmålen vore pantsatt, borde betydligt skärpas.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande bland annat anfört: Det syntes styrelsen, som om en tillämpning i praktiken av lagen i den utvidgade omfattning, som nu föresloges, i flera avseenden skulle medföra ytterligare svårigheter, jämfört med vad fallet vore vid belåning av endast avtröskad spannmål. De förväntningar, som ställdes på de föreslagna lagändringarna, torde i följd härav ofta komma att svikas. Lantbruksstyrelsen syftade härvid i första hand på de av såväl förslagsställaren som hushållningssällskapens förvaltningsutskott framhållna svårigheterna vid beräkning av pantens värde, en beräkning, som i första hand måste grunda sig på den myckenhet spannmål, som det otröskade partiet innehölle. Det syntes lantbruksstyrelsen, som om dessa svårigheter i allmänhet underskattats. Denna beräkning måste nämligen grunda sig på mycket osäkra faktorer. En betydande osäkerhet rådde vid uppskattningen av den totala mängden av upplagd otröskad spannmål, då denna packade sig olika, alltefter som den låge upplagd inomhus eller i stackar, och allt efter ladornas och stackarnas storlek. I huvudsak bleve därför besiktningsmännen vid beräkningen av totalmängden otröskad spannmål hänvisade till av ägaren lämnade uppgifter angående antalet upplagda lass, även detta en mycket osäker beräkningsgrund. Ännu svårare torde det emellertid vara att beräkna, huru stor del av den otröskade varan, som utgjordes av kärna, då detta ju berodde på kärnsättning och halmutveckling. En beräkning bleve därför även i detta hänseende i huvudsak beroende av de uppgifter, ägaren lämnade angående kärnskördens bättre eller sämre utveckling. Enligt lantbruksstyrelsens mening kunde man därför icke utan vidare påräkna, att penninginstitut eller enskild skulle befinnas villig att utan ytterligare säkerhet bevilja lan till högre belopp än en bråkdel av det beräknade värdet i spannmålen. I fråga om otröskad spannmål, förvarad i stack utomhus, tillkomme jämväl en viss osäkerhet med hänsyn till bevarandet av pantens värde i kvalitativt hänseende. — En annan fråga, som enligt lantbruksstyrelsens förmenande borde tillmätas stor vikt vid bedömande av värdet utav den föreslagna lagändringen, vore osäkerheten huruvida och i vad mån arrendatorer, för vilka

Lantbruks-
styrelsen.

på grund av deras i allmänhet svagare ekonomiska ställning lagen syntes böra i första hand vara av behovet påkallad, kunde annat än i undantagsfall begagna sig av möjligheten att belåna otröskad spannmål. Enligt 19 § i gällande arrendelag ägde arrendator icke utan jordägarens samtycke, innan arrendet upphörde, från arrendegården bortföra stråfoder, varjämte vid avträdet från arrendet bortförande av stråfoder finge äga rum, endast om jordägaren icke vore villig lösa stråfodret till hälften av det i orten gångbara priset. Detta förhållande syntes icke hava beaktats i förslaget. Förslagsställaren hade framhållit, att endast om panträtten finge omfatta den otröskade grödan i dess helhet, intet hinder mötte att även pantförskriva otröskad spannmål. De föreslagna lagbestämmelserna vore ock så avfattade, att panträtten visserligen, sedan tröskning skett, endast avsåge den vid tröskningen utvunna spannmålen men dessförinnan jämväl halmen, och att panthavaren, där han enligt lagens bestämmelser på grund av pantförskrivning kommit i besittning av partiet, ur detta ägde förskaffa sig betalning jämväl för de med tröskningen förenade kostnaderna. Detta skulle kanske i praktiken icke spela någon större roll, om halmen utgjorde en betydelselös del av den otröskade varan. Så vore emellertid icke fallet. Med hänsyn till osäkerheten i beräkningarna av mängden i den otröskade skörden ingående kärna måste den säkerhet, som panträtten jämväl i halmen innebure, spela en avsevärd roll för eventuella långivare. Då emellertid i fråga om arrendatorer, vilka ej fritt disponerade sin halmskörd, denna säkerhet bleve illusorisk, skulle möjligheten till ökad kredit genom pantsättning av otröskad spannmål för denna betydande grupp av lantmän bliva av ringa eller intet värde. Lantbruksstyrelsen hemställde därför, att lagens avfattning måtte ändras därhän, att dess bestämmelser icke komme i strid med gällande arrendelag, och ifrågasatte i sådant avseende, huruvida icke panträtten skulle kunna upplåtas i endast kärnorna i otröskad säd respektive otröskade baljväxter. — Av de för vissa paragrafer i förslaget utformade alternativen ansåge sig lantbruksstyrelsen böra förorda alternativ II, ehuru styrelsen ansåge skäl föreligga att pröva, huruvida icke, i enlighet med det av Kristianstads läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott framställda förslaget, bestämmelser om rätt för långivare att i visst fall anbringa anslag om pantförskrivningen kunde införas i förslaget. — Jämväl det av samma förvaltningsutskott framförda förslaget om intagande i lagen av en bestämmelse därom att efter skedd tröskning endast så stor del av den vid tröskningen utvunna kärnskörd, som svarade mot i lånehandlingen angiven kärnkvanitet, fortfarande skulle vare underkastad pantförskrivning, funne lantbruksstyrelsen värt beaktande. — Ehuru lantbruksstyrelsen, såsom av det anförda framginge, icke vågade ställa större förhoppningar på att den föreslagna utvidgningen av ifrågavarande lag skulle få någon vidare betydelse för underlättande av en för lantbrukets utövare välbehörlig tillfällig lånemöjlighet, ansåge sig styrelsen dock, med hänsyn till det allmänna tillstyrkande förslaget fått från hushållningssällskapens förvaltningsutskott, böra i princip tillstyrka utfärdande av bestämmelser, som möjliggjorde pantförskrivning av otröskad spannmål. Detta emellertid under förutsättning att möjlighet förefunnes att bringa sådana bestämmelser i samklang med gällande arrendebestämmelser.

mål om belåning av otröskad spannmål tillmötesgått. Det sätt, varpå förslagsställaren sökt lösa frågan om formerna för otröskad spannmåls pantförskrivning, syntes vara lyckligt funnet, och mot dess praktiska tillämpning kunde ingen väsentlig anmärkning göras. Då det anslag om pantförskrivningen, som enligt föreskrift i lagen skulle anbringas invid det pantsatta spannmålspartiet, för de flesta jordbrukare vore motbjudande och enligt deras mening innebure ett onödigt offentliggörande av lånetransaktionen, vilket kunde medföra en oriktig uppfattning om vederbörandes ekonomiska ställning, borde, om lagen skulle komma till avsedd användning, något anslag överhuvudtaget icke anslås rörande spannmålens belåning. Beträffande otröskad spannmål, som mången gång förvarades utomhus, mötte det i regel så stora svårigheter att i närheten därav anbringa ett anslag, att denna metod ej kunde ifrågakomma. Sällskapet ville härutinnan och jämväl i övrigt avstyrka alternativ I och förorda alternativ II.

Vid uppskattning av den mängd kärna, som kunde innehållas i ett visst parti otröskad spannmål, måste stor försiktighet iakttagas, och besiktningsmännen borde därför vid sin uppskattning hålla sig i underkanten, varav följden ej sällan torde bliva, att det uppskattade partiet efter tröskning skulle visa sig innehålla större mängd spannmål, än i länehandlingen uppgivits. I regel torde nog pantförskrivna otröskad spannmål komma att försäljas omedelbart efter tröskningen, men i de fall, då låntagaren ville upplägga den tröskade spannmålen ä egendomen och det befunnas, att partiet innehöller större mängd spannmål, än i upplåtelsehandlingen angivits, borde han, även med den lydelse lagförslaget innehöller, vara berättigad att, om han så önskade, erhålla uppskattning av det tröskade spannmålspartiet med därav följande möjlighet till ökad belåning. Ett särskilt tillägg till 12 § i detta syfte skulle dock måhända kunna anses erforderligt. — Lantbruks-sällskapet har slutligen — i likhet med förslagsställaren — framhallit, att även om de föreslagna lagändringarna bleve godkända, lagen likväl enligt sällskapet mening icke komme till stor användning, så länge den enskilde jordbrukaren skulle ombesörja belåningen och om bankerna icke atnöjde sig med den säkerhet, som det pantförskrivna spannmålspartiet erbjöde, utan därutöver fordrade extra säkerhet, men att förhållandet skulle ställa sig helt annorlunda, därest en sammanslutning av jordbrukare kunde komma att övertaga garantiansvar, i vilket fall lagen borde kunna komma till stor användning.

Svenska bankföreningens styrelse har i sitt yttrande anfört: Mot förslaget i vad det innebure en utvidgning av 1924 års lag till att jämväl avse spannmål i otröskat skick samt uteslutande ur lagen av alla bestämmelser om anbringande av särskilt anslag vid förvaringsplatsen för pantförskrivna spannmål syntes någon erinran knappast kunna göras. Under den tid lagen varit i kraft hade nämligen densamma ej fått någon större användning. Orsakerna till detta sakförhållande framhöles i utredningen, och det torde icke kunna förnekas, att, om det med lagen avsedda ändamålet skulle kunna vinnas, starka skäl talade för såväl att lagen utvidgades till att jämväl avse spannmål i otröskat skick som ock att bestämmelserna om anslag borttoges ur lagen. Dessa förändringar vore givetvis ägnade att försvaga själva panten. Emellertid torde redan nu vid den praktiska tillämpningen av ifrågavarande rättsinstitut kredit lämnas mot pant i spannmål endast i förening antingen med garantiförsäkring eller med borgen, därvid spannmålen sekundärt komme att tjäna såsom säkerhet för försäk-

*Svenska bank-
föreningens
styrelse.*

ringsgivaren respektive löftesmännen. Då såväl försäkringsgivare genom platsombud som ock löftesmän vanligtvis vore i tillfälle att närmare följa själva pantens öden, än vad ett kreditinstitut kunde göra, ville det synas, som om lagens bestämmelser även i dess nu föreslagna skick skulle vara tillfyllestgörande.

*Svenska
sparbanks-
föreningens
styrelse.*

Svenska sparbanksföreningens styrelse har i sitt yttrande bland annat anfört: Sparbankerna torde i regel icke kunna anse med sin uppgift att på betryggande sätt placera sparmedel förenligt att utlämna lån emot den i ifrågavarande lag angivna panträtt, i synnerhet som ifrågavarande kreditbehov till sin natur — såsom ock av lagens § 14 framginge — vore av mera tillfällig eller säsongartad beskaffenhet, medan sparbankerna torde hava att sörja för en något fastare placering av sparmedeln. En del mindre sparbanker, särskilt de å landsbygden, torde emellertid på grund av sin intimare kändedom om ortens förhållanden och låntagarnes personer även som på grund av möjligheten att vid dylik belåning bevaka sparbankens rätt, kunna tillhandagå jordbrukarna med driftkredit av ifrågavarande slag. Någon större betydelse för frågans lösning torde dock sist nämnda omständighet icke äga. På grund av den allmänna uppfattning styrelsen sålunda intog i fråga om förevarande belåningsform hade styrelsen knappast anledning att ingå i någon närmare granskning av det nu föreliggande förslaget till ändring i berörda lag. Av vad i det remitterade utlåtandet framhölles syntes framgå, att ändring i lagen, i det syfte förslaget angåve, vore av de faktiska förhållandena påkallad, och det ville synas styrelsen, som om de föreslagna ändringarna icke borde vara av beskaffenhet att avhålla de kreditanstalter, vilka redan nu ansåge sig kunna belåna spannmål emot panträtt enligt ifrågavarande lag, för att jämväl göra det efter lagens ändring på föreslaget sätt. Styrelsen hade sålunda för sin del icke något att erinra mot det framförda förslaget.

*Departements-
chefen.*

Av de yttranden, som avgivits av hushållningssällskapens förvaltningsutskott, framgår, att ifrågavarande lag hittills kommit till rätt ringa användning och att densamma således, åtminstone ännu, knappast kan anses hava motsvarat de förväntningar, som å jordbrukarhåll torde hava ställts på densamma. Detta torde, såsom även i den bifogade utredningen framhålles, i främsta rummet bero på omständigheter, som sammanhånga med själva rättsinstitutets karaktär. En panträtt i lös egendom, som pantgivaren fortfarande har kvar i sin besittning, blir, hur densamma än konstrueras, aldrig av kreditgivaren fullt jämställd med en vanlig handpanträtt. Kreditgivaren har icke den faktiska rådigheten över panten och han kan ej på samma sätt som vid vanlig handpant kontrollera, att panten väl vårdas. Härtill kommer, att för panträttens instiftande vissa formaliteter måste krävas såsom ersättning för de garantier för rättssäkerhet, som ligga i besittningsöverflyttningen. Nu anförda omständigheter göra, att ett begagnande av den lånemöjlighet, som ett dylikt rättsinstitut erbjuder, måste stöta på vissa svårigheter från kreditgivarens sida och icke kan ställa sig så enkelt och billigt, som önskvärt vore. I detta avseende kunna emellertid förhållandena ändra sig. Särskilt torde, såsom även framhållits i utredningen och i en del avgivna yttranden, belåningsfrågan kunna gestalta sig väsentligt annor-

lunda, framförallt beträffande de ekonomiska villkoren, därest densamma omhändertages av en sammanslutning av producenter, vilken övertager garantiansvar för erhållna lån och även kan omhänderhava erforderlig kontroll å den pantförskrivna spannmålens skötsel och vård. Enligt vad jag erfarit, äro planer å bane för åvägabringande av en eller flera sådana sammanslutningar. Såväl med hänsyn härtill som för behörigt tillgodo-seende av enskilda producenters kreditbehov torde det vara av vikt att tillse, att den lag, som finnes till förfogande såsom grundval för kreditens ordnande, är så ändamålsenlig, som omständigheterna medgiva.

Mot den nu gällande lagen har emellertid särskilt den erinran framkommit, att dess praktiska användbarhet väsentligt minskas, därigenom att den endast medger pantsättning av otröskad spannmål; och hava därför önskemål framställt om lagens utvidgning, så att även otröskad spannmål kan pantsättas enligt reglerna i lagen. Skälen för en dylik utvidgning av lagen hava närmare utvecklats i bifogade utredning, och i flera av de där-över avgivna yttrandena har riktigheten av dessa skäl vitsordats, varvid uttalats, att den ifrågasatta utvidgningen skulle väsentligt öka lagens praktiska användbarhet.

Lantbruksstyrelsen har i sitt yttrande framhållit, att stora svårigheter måste möta vid beräkning av myckenheten och värdet av otröskad spannmål, vilket åter skulle föranleda, att lån därå antagligen kunde erhållas endast till en bråkdel av spannmålens värde.

Det är uppenbart, att dylika svårigheter förefinnas, men deras inverkan på möjligheten att överhuvudtaget erhålla lån å otröskad spannmål torde hava överskattats. För beräkningen av såväl den totala myckenheten av det pantförskrivna otröskade partiet som den kärnmängd, detta innehåller, äro besiktningsmännen givetvis i första rummet hänvisade till de uppgifter de erhålla om antalet lass och dessas storlek, men riktigheten av dessa uppgifter och av beräknat utbyte i kärna äro de ju i tillfälle kontrollera såväl genom inhämtande av erforderliga upplysningar i saken från andra som genom den kännedom om ortsförhållandena, som väl i allmänhet är tillfinnandes. Särskilt torde storleken och beskaffenheten av den åkerjord, varest grödan skördats, för den på området praktiskt förfarne lämna en god vägledning. Att beräkningen icke på något sätt kan bliva exakt ligger i sakens natur och kan även på lämpligt sätt av besiktningsmännen anmärkas vid avgivande av deras intyg. I vad mån den förefintliga osäkerheten i fråga om myckenheten kärna kan inverka på storleken av krediten är svårt att på förhand säga. Antagligen komma väl kreditanstalterna på grund av denna osäkerhet att, åtminstone till en början, beräkna länemarginalen något vidare vid belåning av otröskad spannmål. Det förefaller emellertid icke osannolikt, att förhållandena i detta avseende kunna ändra sig. Da besiktningsmännen för att vara på den säkra sidan antagligen göra sin uppskattning i underkant, skall det troligen i den praktiska tillämpningen av denna belåningsform visa sig, att densamma i allmänhet icke är så

riskfylld, som man från början antagit. Jag finner således de av lantbruksstyrelsen i nu berörda hänseende framförda betänkligheter icke böra utgöra något hinder för den föreslagna lagändringen.

Lantbrukstyrelsen har uttalat tvivelsmål, huruvida med hänsyn till lagförslagets avfattning arrendator, vilken enligt arrendelagen icke äger fritt förfoga över stråfoder, kunde begagna sig av möjligheten att belåna otröskad spannmål. I anledning härav har jag låtit åt 9 § av förslaget giva en ändrad avfattning.

I samband härmed har jag även låtit det föreslagna tillägget till 17 § undergå en omredigering. Det däri förekommande stadgandet om rätt för panthavaren att efter företagen tröskning »ur partiet» förskaffa sig betalning jämväl för tröskningskostnaderna har uttryckligen angivits avse blott den uttröskade spannmålen.

Förvaltningsutskottet i Kristianstads läns hushållningssällskap har, såsom förut nämnts, föreslagit, att om det pantförskrivna spannmålspartiet efter företagen tröskning skulle visa sig innehålla större myckenhet kärna, än vid pantförskrivningen beräknats, pantgivaren skulle äga fritt förfoga över överskottet, under det att han å andra sidan skulle vara förpliktad att med den erhållna halmen fylla ut ett eventuellt underskott. I samma riktning uttalar sig även Sveriges allmänna lantbrukssällskap, ehuru sällskapet, som endast berör frågan om rätten till ett eventuellt överskott, utgår från att med lagförslagets avfattning pantgivaren skulle äga fritt förfoga över detta.

Det synes mig vanskligt att i lagen giva generella regler i nu berörda hänseenden, i synnerhet som en rättvis lösning av dessa frågor nära sammanhänger med den belåningskurs, som vederbörande kreditinstitut tillämpat. Mera praktiskt synes mig vara att överlämna åt de avtalande parterna att på lämpligaste sätt ordna denna fråga, vilket givetvis bäst sker redan i samband med pantförskrivningen men ju även kan äga rum, sedan tröskning verkställts. Jag har således icke funnit anledning att i lagen upptaga några allmänna regler av nyss berört innehåll. Vid sådant förhållande blir det ytterst innehållet i pantförskrivningsavtalet, som blir avgörande. Om det pantförskrivna partiet efter verkställd tröskning skulle visa sig innehålla mera spannmål, än som beräknats, kommer således, om ej annat blivit avtalat, panträtten att omfatta hela den utvunna myckenheten. En eventuell brist kan däremot ej täckas av värdet på halmen, enär denna genom tröskningen löses från panträtten.

Av de i förslaget för vissa paragrafer upptagna alternativa bestämmelserna hava de under alternativ II upptagna vunnit allmännast anslutning. Även jag finner detta alternativ vara att föredraga.

Såsom förut nämnts, har enligt alternativ II ur lagen uteslutits de däri nu upptagna bestämmelserna om ett särskilt anslag invid det pantförskrivna spannmålspartiet. I anledning härav har förvaltningsutskottet i Kristianstads läns hushållningssällskap, såsom förut omförmäls, föreslagit, att långivaren, om han befarade, att låntagaren skulle handla oredligt, skulle äga å förvaringsplatsen anbringa ett anslag om pantförskrivningen.

En bestämmelse av dylikt innehåll anser jag mindre lämplig. Om dess anbringande helt skulle vara beroende av långgivarens egen prövning, vore fältet öppet för godtycke, varjämte det icke synes osannolikt, att långgivarna för att iakttaga all försiktighet skulle i ganska stor omfattning anbringa dylikt anslag. I sådan händelse synas de nuvarande bestämmelserna vara att föredraga. Om åter anslaget anbringande endast skulle få ske efter prövning av myndighet, så torde ett anlitande av det rättsmedel, som 16 § erbjuder, vara mera tilltalande och även för långgivaren mera verksamt.

Det förslag, som framställt av förvaltningsutskottet i Uppsala läns hushållningssällskap och som går ut på att blivande upplagsplats för den uttröskade spannmålen skulle angivas redan i pantförskrivningshandlingen, synes icke lämpa sig för alla fall. Många lantbrukare hava icke lämpliga magasin för den uttröskade spannmålen och, även där så är fallet, torde spannmålen dock ofta bliva försåld omedelbart efter tröskningen. I nu nämnda fall bleve en uppgift om blivande upplagsplats antingen omöjlig att lämna eller ock utan betydelse. Även där så icke är fallet, är det ej säkert, att upplagsplatsen är bestämd redan vid pantförskrivningen. Skulle det av anledning, som icke blivit förutsedd vid pantförskrivningen, visa sig lämpligast att upplägga spannmålen på annan upplagsplats än den, som eventuellt angivits i pantförskrivningshandlingen, skulle, om förslaget bifölles, medgivande härtill inhämtas från panthavaren, vilket skulle föranleda besvär och, om medgivandet dröjde, kanske även skada. På grund härav och då panthavarens intressen synas vara tillräckligt tillgodosedda genom den i 12 § upptagna föreskriften om skyldighet för innehavaren av spannmålen att till såväl registerföraren som panthavaren omedelbart lämna meddelande om upplagsplatsen samt i 18 § stadgats straff för underlåtet eller oriktigt meddelande, har till förslaget icke gjorts något tillägg av nu angivet innehåll.

Vad slutligen angår de framkomna yrkandena om skärpning av straffbestämmelserna, så må, i vad dessa yrkanden avse det föreslagna andra stycket i 18 §, erinras därom att de handlingar, som däri straffbelagts, till sin brottsart närmast torde vara att jämställa med det förfarande, som enligt 18 § andra stycket i dess nuvarande lydelse belagts med straff. Straffsatsen torde därför böra bibehållas oförändrad.»

Föredraganden uppläser härefter *förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål* av den lydelse, bilaga A till detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Oskar Adelsohn.

Bilaga A.

Förslag

till

Lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål.

Härigenom förordnas, att 1, 4, 5, 9, 12, 17 och 18 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

I — — — räkning.

Med spannmål förstås i denna lag råg, vete, korn, havre, ärter, bönor och vicker

Panträtten kan upplåtas i tröskad eller otröskad spannmål.

4 §.

Panträtten — — — styrkt.

I upplåtelsen skall angivas:

1) storleken och slaget av det parti spannmål, panträtten skall avse, varvid, om spannmålen är otröskad, detta skall anmärkas samt partiets storlek angivas efter den myckenhet spannmål, detsamma beräknas innehålla;

2) vederbörlig benämning å den fastighet, varå spannmålspartiet förvaras;

3) förvaringsrum eller annan plats, där spannmålspartiet finnes upplagt, med angivande tillika, därest annan spannmål upplagts eller kan uppläggas i samma förvaringsrum, av den plats i rummet, där det ifrågavarande partiet finnes upplagt.

5 §.

Med — — — underavdelning.

Angående besiktningen skall, med angivande av dagen för densamma, å upplåtelsehandlingen tecknas intyg, vari vitsordas:

att ett spannmålsparti av det slag och minst den storlek, som i upplåtelsehandlingen uppgivits, finnes upplagt på i handlingen angiven plats å ifrågavarande fastighet och, därest sådant enligt 3 § erfordras, blivit på sätt där stadgas avskilt;

att, såvitt besiktningsmännen kunnat utröna, vad i 2 § är stadgat blivit iakttaget och spannmålspartiet icke är föremål för tidigare upplåten panträtt.

År spannmålen otröskad, skall detta angivas i det å upplåtelsehandlingen tecknade intyget.

9 §.

Då — — — verkställdes.

Om pantförskrivningen avsett otröskad spannmål, skall panträtten gälla hela det pantförskrivna partiet (spannmål och halm), så länge partiet är otröskat; dock skall denna omständighet, därest det pantförskrivna partiet utgöres av otröskad stråsäd och denna skördats å en på arrende innehavd

fastighet, icke föranleda, att den otröskade stråsäden må, även om panthavaren kommit i besittning därav, från fastigheten bortföras i andra fall än där sådant är medgivet enligt 2 kap. 19 § i lagen den 14 juni 1907 om nyttjanderätt till fast egendom. Sedan tröskning verkställt, skall pant-rätten endast omfatta den vid tröskningen utvunna spannmålen.

12 §.

Den pantförskrivna spannmålen må icke utan panthavarens medgivande bortföras eller utlämnas från den i upplåtelsehandlingen angivna platsen, förrän skulden betalats eller panträtten eljest upphört. Vad sålunda stadgas skall dock icke utgöra hinder för uttagande av prov å spannmålen eller för tillfälligt rubbade av spannmålen i och för densamma behöriga vård, ej heller för tröskning av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, under förutsättning att panthavaren i god tid före tröskningens företagande bevisligen underrättas därom och tröskningen verkställs å den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten.

Där panthavaren — — rätt.

Om innehavaren av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, efter verkställd tröskning vill upplägga spannmålen å fastigheten, åligger det honom i samband därmed dels att, därest sådant enligt 3 § erfordras, tillse, att spannmålen blir på sätt där stadgas avskild, dels ock att till såväl registerföraren som panthavaren omedelbart lämna meddelande om uppläggningsen, innehållande uppgift om dagen därför, det upplagda partiets storlek och upplagsplatsen.

17 §.

Sedan panthavaren, enligt 15 § eller med stöd av ett utav överexekutor enligt 16 § meddelat slutligt förordnande, av utmätningssmannen blivit försatt i besittning av det pantförskrivna spannmålspartiet, äger panthavaren, oberoende av överenskommen förfallotid, att i den ordning, som i lag stadgas eller mellan parterna med laga verkan avtalats, ur partiet förskaffa sig betalning för sin fordran till kapital och ränta ävensom för samtliga med besittningens erhållande och fordringens utfående förenade kostnader.

Är det spannmålsparti, som panthavaren erhållit i sin besittning, otröskat, äge han föranstalta om tröskning av detsamma samt ur den därvid utvunna spannmålen förskaffa sig betalning, såsom i första stycket sägs, såväl för däri omförmälda fordran och kostnader som ock för de med tröskningen förenade kostnaderna.

I övrigt skall, sedan panthavaren erhållit spannmålspartiet i sin besittning, vad med avseende å handfången pant i allmänhet gäller äga tillämpning.

18 §.

Den — — — upplåtits.

Om innehavaren av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten utan att iakttaga vad honom enligt 12 § åligger eller lämnar oriktig uppgift i sådant meddelande till registerföraren eller panthavaren, som där sägs, straffes han med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

*Bilaga B.***Utredning rörande ifrågasatt ändring av lagen den 20 juni 1924 (nr 298)
om viss panträtt i spannmål i syfte att möjliggöra upplåtelse
av panträtt i otröskad spannmål.**

Enligt lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål kan, i den ordning och på de villkor, som närmare angivas i lagen, panträtt upplåtas i spannmål, utan att denna överlämnas till panthavaren eller annan för dennes räkning. Panträtten kan emellertid endast upplåtas i spannmål, som befinner sig i tröskat skick. Redan under förarbetena till lagen framhölls från jordbrukares sida såsom ett önskemål, att panträtt skulle kunna upplåtas även i otröskad spannmål, d. v. s. i kärnorna i sädesaxen, respektive baljväxterna; men chefen för justitiedepartementet, på vars föredragning lagfrågan anmäldes i statsrådet den 25 april 1924, uttalade därvid, att en dylik anordning skulle medföra så stora juridiska vanskligheter, att han — åtminstone innan någon erfarenhet vunnits om det nya rättsinstitutet — icke ansåg sig kunna förorda en så vittgående åtgärd.

Från jordbrukarhåll göres alltjämt med styrka gällande, att för att lagen skall kunna bli till gagn för de jordbrukare, som kunna vilja använda sig av densamma, panträtt bör kunna upplåtas jämväl i otröskad spannmål. Såsom skäl för denna förändring i lagen framhålles särskilt, att flertalet jordbrukare icke hava magasin, som lämpa sig för förvaring av tröskad säd, samt att spannmålen blir bättre bevarad, om den får ligga otröskad än om den skall magasineras i tröskat skick. Slutligen har också anförts, att, särskilt på grund av andra till jordbruket hörande göromål, som måste utföras omedelbart efter skörden, det kan vara omöjligt för många lantbrukare att genast tröska spannmålen; för dessa blir därför, om panträtt ej kan upplåtas i otröskad spannmål, den i ifrågavarande lag anvisade lånevägen utesluten vid den tidpunkt, då kredit kanske bäst behöves.

Om man således torde kunna utgå från, att en utvidgning av ifrågavarande lag till att jämväl avse spannmål i otröskat skick skulle öka lagens praktiska användbarhet och således befordra lagens syfte, gäller det att undersöka, huruvida och på vad sätt den sålunda ifrågasatta förändringen i lagen möjligen kan genomföras.

För denna undersökning torde det vara nödvändigt att något beröra de huvudgrundsatser, på vilka ifrågavarande lag vilar.

Såsom redan blivit antytt, innebär lagen en avvikelse från den eljest i svensk rätt gällande grundsatsen, att för uppkomst av panträtt i lös egendom erfordras överflyttning av besittningen till den pantsatta egendomen. Det har därför varit nödvändigt att i lagen upptaga bestämmelser, som äro ägnade att tillgodose de intressen, som eljest med besittningsöverflyttningen tillgodoses.

En överflyttning av besittningen till den pantsatta saken avskär ju ägaren av denna från möjligheten att utan hänsyn till panträtten förfoga över saken och möjliggör å andra sidan för panthavaren att utöva de rättigheter, som tillkomma honom. Vidare är besittningsöverflyttningen ägnad att bringa transaktionen till tredje mans kännedom, d. v. s. giva den, som i något avseende vill inlåta sig med ägaren, tillfälle se, att denne ej förfogar över den pantsatta saken. Därför är den allmänna lagens fordran på besittningsöverflyttning såsom villkor för uppkomst av panträtt i lös egendom en fordran, som uppställts såväl i panthavarens som i den öppna och redbara samfärdsels intresse.

Nu anförda synpunkter i fråga om det ändamål, som besittningsöverflyttningen tjänar, hava, såsom framgår av motiveringen till 1924 års lag, varit vägledande, då det gällt att i nämnda lag reglera formerna för pantrettens uppkomst. Besittningsöverflyttningen har således i nämnda lag ersatts med en del andra anordningar, som ansetts vara ägnade att i viss mån tillgodose samma intressen.

I detta hänseende må till en början erinras om, att för pantsättningen skriftlig form gjorts obligatorisk. Pantsättningen måste ske till säkerhet för fordran enligt skuldebrev och göras i skuldebrevet eller tecknas å detta. Detta skuldebrev, vilket jämte därå tecknade bevis — se nedan — skall innehålla närmare uppgifter om den pantförskrivna spannmålen, överlämnas till panthavaren och kommer således i viss mån att ersätta denna.

Då det emellertid är spannmålen, som utgör panträttens objekt, hava även med avseende å denna vissa föreskrifter ansetts erforderliga. För att innehavaren av panträtten skall få tillfälle att, liksom en vanlig handpant-havare, utöva sina rättigheter i fråga om panten och för att pantsättaren-ägaren skall hava en känsla av att spannmålen, oaktat densamma fortfarande av honom innehaves, dock blivit till annan pantsatt, har det ansetts nödvändigt föreskriva, att spannmålen skall förefinnas såsom ett individuellt bestämt, särskilt för sig upplagt parti. Närmast i avsikt att skapa garanti för att den pantförskrivna spannmålen verkligen finnes å den angivna platsen såsom ett dylikt avskilt parti har vidare i lagen meddelats föreskrift om besiktning av partiet. Besiktningsmännen skola, sedan de förvissat sig om, att ett spannmålsparti av det slag och av minst den storlek, som pantförskrivits, finnes å den angivna platsen och att lagens fordringar med avseende å partiets avskiljande blivit uppfyllda, teckna bevis härom å skuldebrevet samt anbringa ett anslag invid partiet. Föreskriften om anslaget har meddelats för att partiet, därest detsamma i anledning av utebliven likvid behöver tagas i anspråk, lätt skall kunna identifieras och ställas till borgenärens förfogande, och för att pantförskrivningen skall bliva beaktad vid eventuella exekutiva åtgärder hos upplåtaren eller framtida panträttsupplåtelse.

För att tillgodose publicitetskravet, d. v. s. för att bringa transaktionen till kännedom för den, som därav kan vilja få kunskap, har vidare uti ifrågavarande lag stadgats, att upplåtelsehandlingen skall ingivas till vederbörande domhavande (respektive i stad någon befattningshavare vid rådhusrätten) för anteckning i ett särskilt register, spannmålspantregistret. Utom nyss angivna syfte att möjliggöra för en utomstående att få kännedom om pantsättningen fyller registreringen även det ändamålet, att den innebär en garanti för att lagens fordringar med avseende å fordringshandlingen innehåll och besiktningen blivit iakttagna.

Det må, i anslutning till vad redan förut nämnts, framhållas, att de sålunda i lagen föreskrivna formaliteterna för panträttens uppkomst stå i nära samband med lagens bestämmelser i övrigt, särskilt dess bestämmelser om panträttens innehåll, om sättet för borgenären att skaffa sig betalning ur panten, om panträttens upphörande m. m. Såsom i motiven till lagen framhålles, kännetecknas lagens bestämmelse — fränsett reglerna för panträttens uppkomst — av en strävan att så mycket som möjligt bygga på gällande rätts bestämmelser om panträtt. Enligt huvudstadgandet i lagen i fråga om panträttens innehåll — 9 § — skall, sedan den i lagen föreskrivna proceduren för panträttens uppkomst iakttagits, borgenären äga panträtt i det pantföreskrivna spannmålspartiet samt vad som gäller om lös pant, den någon fått i händer, äga tillämpning å panträten, där ej i förevarande lag anorlunda stadgas. I fråga om räckvidden av denna bestämmelse må i detta sammanhang särskilt framhållas, att panthavaren får njuta förmänsrätt i spannmålen, som om han innehaft den såsom vanlig handpant, samt att, om ägaren-gäldenären skulle bliva försatt i konkurs eller om hos honom skulle verkställas utmätning för annans fordran, den, som enligt ifrågavarande lag fått panträtt till spannmålen, kommer att intaga samma förmånliga ställning, som om han innehade spannmålen såsom handpant.

Att panträten på detta sätt i största möjliga utsträckning, jämställes med vanlig handpanträtt, torde vara nödvändigt, om ifrågavarande rättsinstitut skall få någon användning såsom säkerhet för kredit. Ett dylikt jämställande har emellertid endast kunnat ske, därigenom att besittningsöverflyttningen ersatts med andra anordningar, som ansetts ägnade att tillgodose samma intressen som besittningsöverflyttningen.

Efter denna redogörelse för de allmänna grunder, på vilka lagen om panträtt i spannmål vilar, och för de skäl, som föranlett särskilt de i lagen givna reglerna för panträttens uppkomst — vilken redogörelse jag ansett nödvändig för ett rätt bedömande av den nu ifrågasatta lagändringen — skall jag övergå till de spörsmål, som närmast sammanhännga med denna.

Då, såsom ovan anförts, det ansågs vara förenat med juridiska vanskligheter att medgiva pantsättning enligt 1924 års lag även av otröskad spannmål, torde detta delvis hava berott därpå, att förslaget, sådant det då från jordbrukarhåll framfördes, avsåg, att panträtt skulle kunna upplåtas uti enbart själva spannmålen, d. v. s. kärnorna i otröskad säd respektive otröskade baljväxter. Att detta ur juridisk synpunkt icke ansågs tillrädligt torde vara fullt naturligt. Innan tröskning skett, utgöra ju kärnorna integrerande delar av den otröskade varan. Det torde därför knappast vara möjligt att låta dem bli objekt för en självständig rätt. I varje fall skulle, om man tillätit en panträtt avseende endast kärnorna i ax och baljor, det varit otänkbart att i den utsträckning, som i 1924 års lag skett, låta allmänna lagbestämmelser om handfången pant bliva tillämpliga på en panträtt med dylikt objekt; och därmed skulle man hava förlorat den fasta grundval för ifrågavarande lagstiftning, som en anknytning till nyssnämnda allmänna lagbestämmelser måste anses innebära.

Helt anorlunda ställer sig saken i nu förevarande hänseende, om *pantträten får omfatta den otröskade grödan i dess helhet (halm och kärnor)*. Under denna förutsättning torde intet hinder möta mot att enligt reglerna i förevarande lag pantföreskriva även otröskad spannmål.

Om lagen utvidgas i denna riktning, möter till en början spørsmålet, huruvida och i vad mån panträtten bör bestå efter tröskningen.

Då den genom tröskningen utvunna spannmålen endast genom mekanisk bearbetning utskilts ur den otröskade grödan, är den icke att anse såsom en ny vara i förhållande till denna, och möter följaktligen ur denna synpunkt icke något hinder för att panträtten utan ny pantförskrivning fortbestår i den tröskade spannmålen. Emellertid kan det icke bestridas, att tröskningen innebär en väsentlig förändring av den pantsatta varan, samt att denna därvid även måste rubbas från den i upplåtelsehandlingen och spannmålsregistret angivna upplagsplatsen och under procedurerna utförande kommer under gäldenärens ägarens förfogande. Med hänsyn härtill kunde det ifrågasättas, om man ej borde låta panträtt, upplåten i otröskad spannmål, upphöra i och med tröskningen. En dylik anordning skulle givetvis även betydligt förenkla den ifrågasatta lagändringen; och finge man, om saken ansåges kunna ordnas på detta sätt, utgå från, att den person, som vore i behov av panträtt även efter tröskningen, finge upplåta ny sådan i den tröskade spannmålen och därvid upprepa den i lagen stadgade proceduren.

Med hänsyn till de dubbla kostnader och besvär, som i dylikt fall skulle uppkomma, och då svårigheter av juridisk art även skulle yppa sig för ett ordnande på tillfredsställande sätt av övergången från den ena panträtten till den andra, synes mig ett stadgande om panträttens upphörande vid tröskningen kunna ifrågakomma endast under förutsättning, att något behov av panträttens fortvaro efter nämnda tidpunkt aldrig förekommer. Sa torde emellertid icke vara förhållandet. Då penningar till kreditens avveckling och därmed panträttens upphörande i regel icke erhållas förrän genom varans försäljning, och denna, enligt vad jag inhämtat, ingalunda alltid äger rum omedelbart i samband med tröskningen — även om så ofta lär ske —, bör man räkna med att behov av panträttens fortvaro efter tröskningen förefinnes. Således måste den nu ifrågasatta lagändringen göras på det sätt, att panträtten icke av sig själv upphör med tröskningen utan tvärtom lever kvar oberoende av denna.

Emellertid bör denna grundsats ej få vidsträcktare tillämpning, än förhållandena kräva. Med tröskningen löses sambandet mellan spannmål och halm och den förra framstår såsom en självständig produkt. Då därtill kommer, att pantens värde även före tröskningen uteslutande torde bedömas efter värdet på själva spannmålen, föreligger icke någon anledning att, sedan denna genom tröskningen blivit en självständig produkt, låta panträtten efter tröskningen omfatta mera än den utvunna spannmålen. Till en dylik reglering av förhållandena finnes så mycket större skäl, som givetvis producenten har det största intresse av att kunna omedelbart efter tröskningen utan några som helst formaliteter förfoga över den vid tröskningen erhållna halmen.

I anslutning till det nu anförda upptagas i bifogade förslag till erforderliga ändringar i 1924 års lag dels i 1 § ett stadgande, att panträtt kan upplåtas i tröskad eller otröskad spannmål, dels ock ett tillägg till 9 § av innehåll, att, om pantförskrivningen avsett otröskad spannmål, panträtten skall gälla hela partiet (spannmål och halm), så länge partiet är otröskat, men, sedan tröskning verkställt, endast den vid tröskningen utvunna spannmålen.

Vidare uppstår frågan, under vilka villkor tröskning av spannmålen och en eventuell uppläggning å fastigheten av den tröskade varan må äga rum.

Såsom redan nämnts, innebär tröskningen en högst väsentlig förändring av panten. Då härtill kommer, att spannmålen för tröskningens verkställande måste rubbas och kommer under gäldenären-ägarens förfogande, kunde det naturligtvis ifrågasättas, huruvida icke lagen borde fordra en särskild kontroll över att vid tröskningen allt går riktigt tillväga. Då det emellertid närmast är panthavarens intressen, som det gäller att skydda, har det synts mig tillräckligt att stadga skyldighet för spannmålets innehavare att i god tid före tröskningen därom underrätta panthavaren. Denne blir därigenom i tillfälle att vidtaga de åtgärder, som han finner erforderliga för bevakande av sina intressen.

Om den tröskade spannmålen icke säljes och levereras omedelbart efter tröskningen utan tillsvidare upplägges å fastigheten, gäller att avgöra, vad spannmålets ägare i så fall bör iakttaga. Bestämmelser härom upptagas i en ny paragraf, 12 a §. Vad innehållet i denna angår, så må till en början nämnas, att då panthavaren uppenbarligen bör erhålla upplysning om uppläggningsen och meddelande därom givetvis också bör lämnas till vederbörande registerförare för anteckningar i spannmåls pantregistret, stadganden härom upptagits i nämnda paragraf.

Vad därutöver bör iakttagas, kan vara föremål för tvekan. Sedan besiktningen av det otröskade partiet hållits, hava onekligen förändringar inträffat i de förhållanden, som berörts vid nämnda besiktning samt i anslag och intyg angående det otröskade partiet. Så till exempel torde väl så gott som alltid upplagsplatsen bliva en annan än för det otröskade partiet. Därför borde ett konsekvent tillämpande av de grundsatser, som 1924 års lag innehåller i fråga om ordningen för panträttens uppkomst, leda till att dessa förändringar måste konstateras vid besiktning och att anslaget i samband därmed flyttas till den nya upplagsplatsen. På dessa grunder bygger 12 a §, sådan denna lyder enligt alternativ I i förslaget, ty däri föreskrives skyldighet för spannmålets innehavare att, om han efter tröskningen vill upplägga spannmålen å fastigheten, föranstalta om en särskild besiktning å det upplagda partiet. Då, därest en dylik andra besiktning anses nödvändig, formaliteterna torde kunna göras något enklare, har i förslaget medgivits, att besiktningen må verkställas av endast en besiktningsman, därest därtill anlitas någon, som deltagit i den föregående besiktningen av det otröskade partiet, vilket givetvis är lämpligast.

Såsom förut nämnts, skola enligt nu gällande bestämmelser besiktningsmännen teckna ett intyg av i lagen angivet innehåll å upplåtelsehandlingen. Då man emellertid torde kunna utgå från, att panthavaren, därest spannmålen pantförskrivits i otröskat skick och, sedan den tröskats, åter upplägges å fastigheten, i regel skulle låta sig nöja med den kontroll, som skulle ligga i den nya besiktningen, därest sådan anses erforderlig, och således icke komme att vara representerad vid denna, torde det icke kunna ifrågakomma att föreskriva, att intyget om den nya besiktningen skall tecknas å upplåtelsehandlingen, utan torde under förutsättning att bestämmelsen om ett särskilt anslag invid partiet bibehålles — en fråga, till vilken jag senare skall återkomma — det i varje fall vara tillräckligt, att sistnämnda intyg tecknas å anslaget.

Om saken ordnas på nu angivet sätt, är det givetvis lämpligast, att panthavaren och registerföraren få underrättelse om uppläggningsen genom en avskrift av det å anslaget tecknade intyget jämte uppgift å den nya upplagsplatsen. Stadgande härom återfinnes i 12 a § tredje stycket.

Emellertid kan det ju icke nekas, att om man genom den nu ifrågasatta lagändringen vill göra 1924 års lag mera praktiskt användbar, detta syfte i viss mån komme att motverkas, om en ny besiktning efter tröskningens verkställande skulle behöva anordnas. Jag har därför undersökt, huruvida en sådan ny besiktning kan undvikas, och därvid, ehuru med en viss tvekan, kommit till det resultatet, att så torde kunna ske. På denna uppfattning bygger alternativ II, vari således några bestämmelser om ny besiktning ej upptagits. I stället stadgas där skyldighet för spannmåls innehavare att vid uppläggnings tillse, att spannmålen, därest sådant enligt 3 § erfordras, blir på sätt där stadgas avskild, varjämte givetvis — fastän i något annan form — upptagits bestämmelse om skyldighet för spannmåls innehavare att omedelbart lämna upplysningar om uppläggnings till såväl registerföraren som panthavaren. Försummelse att iakttaga vad sålunda stadgas har straffbelagts i 18 §. Med hänsyn härtill och då lagens krav på besiktning närmast torde böra betraktas såsom en fordran för uppkomst av panträtt överhuvudtaget, främst till förebyggande av rent fiktiva upplåtelser, torde, även om de vid besiktningen av den otröskade spannmåls konstaterade förhållandena genom tröskningen undergätt förändring, ny besiktning icke kunna anses oundgängligen nödvändig.

Alternativ II skiljer sig från alternativ I även i ett annat avseende, nämligen därutiinnan att alla bestämmelser om särskilt anslag blivit uteslagna ur lagen. Anledningen härtill är närmast att söka i två omständigheter, som äga samband med den nu ifrågasatta lagändringen. Till en början är det uppenbart, att, om det otröskade spannmålsparti, vari panträtt skall upplåtas, är upplagt utomhus, man ej gärna kan till allmänt beskådande uppsätta ett anslag invid partiet. Om man således i dylikt fall nödgas medgiva anslaget anbringande annorstädes, mister ju anslaget mycket av sin betydelse, och det framstår såsom naturligt, att detsamma ej alls uppsättes. Men går detta för sig beträffande utomhus upplagd otröskad gröda, bör det väl även kunna medgivas för annan spannmål, som, tröskad eller otröskad, pantförskrivs.

Den andra omständigheten, som jag åsyftar, sammanhänger med förfarandet vid uppläggning av i otröskat skick pantförskrivna men sedermera tröskad spannmål. Om, såsom alternativ II innebär, dylikt uppläggning skall kunna ske utan ny besiktning, kan tydligen anteckning a anslaget eller flyttning av detta ej äga rum, när dessa åtgärder icke gärna kunna överlåtas åt gårdenärens ägaren att själv vidtaga. Anslaget, som således komme att stå kvar på den plats, där det otröskade partiet förvarats, förlorade därmed all betydelse och komme snarare att verka vilseledande. Därest således ny besiktning ej skall ske, är det bäst, att i lagen upptagna bestämmelser om anslag helt borttagas ur lagen.

Om så sker, kommer härigenom ett från flera håll framställt önskemål om ändring i lagen att bliva uppfyllt. Enligt vad jag erfarit, finnes nämligen på jordbrukarhåll en viss ovilja mot anslaget, vilket betraktas såsom ett onödigt offentliggörande av lånetransaktionen, tilläventyrs medförande en oriktig uppfattning om vederbörandes ekonomiska ställning. Detta betraktelsesätt torde vara svårt att helt förändra.

Givetvis kan man icke bortse från de betänkligheter, som borttagandet av bestämmelserna om anslaget kan ingiva, men å andra sidan kunna de övriga bestämmelser, som upptagits i lagen till skyddande av panthavarens och tredje mans intressen, (bestämmelserna om avskiljande av pantförskrivna spannmål, besiktning av densamma och registrering av upplåtelsen

samt stadgandena om straff för olovligt förfogande m. m.) nog vara tillfyllest i detta hänseende. Särskilt torde i spannmåls pantregistret gjorda anteckningar vid behov kunna vara vägledande.

Vad angår straffbestämmelserna, i den mån de ej redan berörts, må nämnas dels att 12 § så avfattats, att trösknings företagande, utan att panthavaren därom på förhand underrättats, faller under straffbestämmelsen i 18 § första stycket, dels ock att skiljaktigheterna mellan tilläggen till 18 § enligt de olika alternativen hänföra sig — förutom till den omständigheten, att bestämmelser om anslag uteslutits i alternativ II — även därtill, att bestämmelsen i 12 a § enligt alternativ I att de till registerförare och panthavare lämnade uppgifterna skola vara till riktigheten vitsordade av besiktningsmannen, i alternativ II blivit ersatt med straffansvar för oriktig uppgift.

Övriga i lagen föreslagna ändringar torde icke kräva några särskilda kommentarer.

Till vad jag här anfört vill jag endast tillägga, att, även om genom nu föreslagna ändringar i 1924 års lag dess praktiska användbarhet ökas, man knappast torde böra räkna med att spannmålsbelåningsfrågan därmed kan anses slutgiltigt löst. Detta sammanhänger delvis med hela ifrågavarande rättsinstitutets art. En panträtt i lös egendom, som pantägaren fortfarande har i sin besittning, blir, hur densamma än konstrueras, aldrig av kreditgivaren fullt jämställd med en vanlig handpanträtt, vartill kommer, att många av de vanliga kreditanstalterna ställa sig främmande för varubelåning överhuvudtaget. Om på solid bas grundade sammanslutningar av producenter på något sätt inträdde såsom mellanhand, skulle emellertid belåningen givetvis underlättas.

Vidare är det klart, att i den mån tillfälle kan beredas producenter eller sammanslutningar av dem att på billiga villkor inlägga spannmålen i särskilda magasin, anordnade i anslutning till kvarnar eller fristående från dessa, i vilka magasin spannmålen även kan bli föremål för rationell vård, det skall ställa sig lätt att ordna själva belåningen. Spannmålen kommer ju då i tredje mans besittning och det av denne utfärdade lagerbeviset blir, under förutsättning att detsamma får karaktär av att representera själva varan, en naturlig och mera bankmässig belåningsurkund. Såväl på grund härav som med hänsyn till den sakkunniga vård, som i ett särskilt magasin kan ägnas spannmålen, behövde vid en dylik belåning det ej bli fråga om någon särskild garantiförsäkring, vilket bankerna i allmänhet lära hava fordrat vid belåning på grundval av panträtt enligt 1924 års lag.

Att närmare ingå på dessa frågor kan ej i detta sammanhang ifrågakomma utan har jag endast velat göra ovanstående påpekanden.

Stockholm den 16 november 1925.

Gunnar Bendz.

Förslag

till

Lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål.

Vi Gustaf etc. göra vederligt, att Vi, med riksdagen, funnit gott förordna, att 1, 4, 5, 9, 12, 17 och 18 §§ i lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss pant- rätt i spannmål skola hava nedan angivna ändrade lydelse samt att i lagen skall införas en ny paragraf, 12 a §, av den lydelse nedan sägs:

1 §.

I — — — — räkning.

Med spannmål förstås i denna lag råg, vete, korn, havre, ärtor, bönor och vicker.

Panträtten kan upplåtas i tröskad eller otröskad spannmål.

4 §.

Panträtten — — — — styrkt.

I upplåtelsen skall angivas:

1) storleken och slaget av det parti spannmål, panträtten skall avse, *varvid, om spannmålen är otröskad, detta skall anmärkas samt partiets storlek angivas efter den myckenhet spannmål, detsamma beräknas innehålla;*

2) vederbörlig benämning å den fastighet, varå spannmålspartiet förvaras;

3) *förvaringsrum eller annan plats*, där spannmålspartiet finnes upplagt, med angivande tillika, därest annan spannmål upplagts eller kan uppläggas i samma förvaringsrum, av den plats i rummet, där det ifrågasvarande partiet finnes upplagt.

5 §.

Alternativ I.

Med — — — — underavdelning.

Invid spannmålspartiet *eller, om detta är upplagt utomhus, å annat lämpligt ställe* skola besiktningsmännen låta anbringa ett anslag om pantförskrivningen, vari partiets storlek och dagen för besiktningen angivas.

Angående — — — — vitordas:

att — — — — avskilt;

att — — — — panträtt; samt

att anslag, som ovan sagts, blivit anbragt, *varvid om anslaget anbragts annorstädes än invid partiet, i intyget skall angivas, var anslaget finnes.*

Är spannmålen otröskad, skall detta nämnas såväl i anslaget som i det å upplåtelsehandlingen tecknade intyget.

Alternativ II.

Med — — — — underavdelning.

Angående — — — — vitsordas:

att ett — — — — avskilt; samt

att, såvitt — — — — panträtt.

Är spannmålen otröskad, skall detta nämnas i det å upplåtelsehandlingen tecknade intyget.

9 §.

Då — — — — verkställdes.

Om pantförskrivningen avsett otröskad spannmål, skall panträtten gälla hela partiet (spannmål och halm), så länge partiet är otröskat, men, sedan tröskning verkstälts, endast den vid tröskningen utvunna spannmålen.

12 §.

Den pantförskrivna spannmålen må icke utan panthavarens medgivande bortföras eller utlämnas från den i upplåtelsehandlingen angivna platsen, förrän skulden betalats eller panträtten eljest upphört. Vad sålunda stadgas skall dock icke utgöra hinder för uttagande av prov å spannmålen eller för tillfälligt rubbande av spannmålen i och för densamma behöriga vård, ej heller för tröskning av i otröskat skick pantförskrivna spannmål, under förutsättning att panthavaren i god tid före tröskningens företagande bevisligen underrättas därom och tröskningen verkställs å den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten.

Där panthavaren — — — — rätt.

12 a §.

Alternativ I.

Om innehavaren av i otröskat skick pantförskrivna spannmål efter verkställd tröskning vill upplägga spannmålen å fastigheten, åligger det honom att i samband därmed föranstalta om besiktning å det upplagda partiet, vilken besiktning skall förrättas antingen av en av dem, som besiktigt det otröskade partiet, eller ock av två ojäviga personer, av vilka en skall innehava sådan befattning, som i 5 § sägs.

Den eller de, som förrätta besiktningen, skola dels å det enligt 5 § anbragta anslaget teckna ett intyg, vari angives dagen för uppläggnings och det upplagda partiets storlek samt vitsordas, att detta parti, därest sådant enligt 3 § erfordras, blivit på sätt där stadgas avskilt, dels ock, om den tröskade spannmålen upplagts å annan plats å fastigheten än, där anslaget anbragts, flytta anslaget till nämnda upplagsplats.

Det åligger innehavaren av spannmålen att till såväl registerföraren som panthavaren omedelbart sända avskrift av det å anslaget tecknade intyget jämte uppgift å nyssnämnda upplagsplats. Avskrift och uppgift, som nu sagts, skola vara till riktigheten vitsordade av den eller dem, som förrättat besiktningen.

Alternativ II.

Om innehavaren av i otröskat skick pantförskrivna spannmål efter verkställd tröskning vill upplägga spannmålen å fastigheten, åligger det honom i samband därmed dels att, därest sådant enligt 3 § erfordras, tillse, att

spannmålen blir på sätt där stadgas avskild, dels ock att till såväl registerföraren som panthavaren omedelbart lämna meddelande om uppläggningsen, innehållande uppgift om dagen därför, det upplagda partiets storlek och upplagsplatsen.

17 §.

Sedan — — — — tillämpning.

Är spannmålspartiet otröskat, äge panthavaren, sedan han kommit i besittning av partiet, föranstalta om tröskning därav samt ur partiet förskaffa sig betalning jämväl för de med tröskningen förenade kostnaderna.

18 §.

Alternativ I.

Den — — — — upplåtits.

Den som, medan pantförskrivningen är gällande, rubbar enligt 5 § anbragt anslag, straffes med böter från och med fem till och med ettusen kronor. Till enahanda straff vare innehavaren av i otröskat skick pantförskrivnen spannmål förfallen, därest han efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten utan att iakttaga vad honom enligt 12 a § åligger.

Alternativ II.

Den — — — — upplåtits.

Om innehavaren av i otröskat skick pantförskrivnen spannmål efter verkställd tröskning upplägger spannmålen å fastigheten utan att iakttaga vad honom enligt 12 a § åligger eller lämnar oriktig uppgift i sådant meddelande till registerföraren eller panthavaren, som där sägs, straffes han med böter från och med fem till och med ettusen kronor.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 25 februari 1926.

Närvarande:

justitierådet SVEDELIUS,
regeringsrådet PALMGREN,
justitierådet CHRISTIANSSON,
justitierådet HÖGSTEDT.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 29 januari 1926, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av revisionssekreteraren Gunnar Bendz.

I anledning av förslaget avgåvos följande yttranden av *lagrådet*:

12 §.

Sedan spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick, blivit tröskad, vilket enligt det till första stycket gjorda tillägget städse skall ske å den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten, bör uppenbarligen den vid tröskningen utvunna spannmålen icke få bortföras från fastigheten utan panthavarens medgivande. Detta synes emellertid icke med erforderlig tydlighet framgå av paragrafen. Det här givna förbudet mot pantförskrivna spannmåls förflyttning avser nämligen dess bortförande eller utlämnande från den upplagsplats, som i upplåtelsehandlingen angivits. Från denna plats lärer emellertid en flyttning av den otröskade spannmålen vara oundviklig, då tröskningen skall ske, och en dylik flyttning har därför också genom det ovannämnda tilläggsstadgandet medgivits. Även om den tröskade spannmålen skulle återföras till samma plats, där den i otröskat tillstånd varit upplagd, något som emellertid i regel icke torde ske, kommer under alla förhållanden ett visst tidsmoment att förflyta, då den tröskade spannmålen icke förvaras å den ursprungliga upplagsplatsen. Emot spannmålen bortförande från tröskningsplatsen finnes strängt taget icke något förbud. Det synes därför nödvändigt att åt förbudsstadgandet i första stycket giva sådan förändrad avfattning, att bortförande av spannmålen från den plats, där tröskningen verkställts, till plats utom fastigheten utan medgivande av pant-

havaren förhindras. Detta torde lämpligast kunna ske genom att omredigera berörda stadgande så, att förbud gives mot den av panträtten omfattade spannmåls bortförande eller utlämnande från den i upplåtelsehandlingen angivna fastigheten samt mot spannmåls förflyttning inom denna från den upplagsplats, som i samma handling angivits.

Till det föreslagna nya tredje stycket — vilket lämpligen synes böra införas före det nuvarande andra stycket — torde vidare med hänsyn till innehållet i 16 och 18 §§ erfordras ett tillägg, varigenom, då spannmålen efter tröskningen upplägges å fastigheten, dess förflyttning inom denna från den nya upplagsplatsen uttryckligen förbjudes.

18 §.

Straffpåföljden för lämnande av oriktig uppgift i sådant meddelande till registerföraren eller panthavaren, som enligt 12 § skall göras angående uppläggning av spannmål, som pantförskrivits i otröskat skick och därefter tröskats, synes böra inträda endast i det fall, då uppgiften är medvetet oriktig.

Ur protokollet:
A. V. Stenkula.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å
Stockholms slott den 26 februari 1925.*

Närvarande:

Statsministern SANDLER, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Nothin anmäler lagrådets den 25 februari 1926 avgivna utlåtande över det den 29 januari 1926 till lagrådet remitterade förslag till *lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål*.

Efter att hava redogjort för lagrådets yttrande anför föredragande departementschefen:

»Lagrådet har icke framställt någon erinran mot den föreslagna utvidgningen av 1924 års lag om viss panträtt i spannmål i syfte att möjliggöra upplåtelse av panträtt även i otröskad spannmål. De erinringar, som av lagrådet gjorts i fråga om 12 och 18 §§, har jag funnit böra beaktas, och har det remitterade förslaget i övrigt underkastats vissa mindre redaktionella jämkningar.»

Departementschefen uppläser därefter det i angivna hänseenden omarbetade förslaget till lag om ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1924 (nr 298) om viss panträtt i spannmål och hemställer, att nämnda förslag måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Oskar Adelson.